

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні кафедри
менеджменту, логістики та інновацій
Протокол №2 від 31.08.2023 р.

Проректор з навчально-методичної роботи

Каріна НЕМАШКАЛО

МІЖНАРОДНА ЛОГІСТИКА

робоча програма навчальної дисципліни (РПНД)

Галузь знань 07 "Управління та адміністрування"
Спеціальність 073 "Менеджмент"
Освітній рівень перший (бакалаврський)
Освітня програма "Логістика"

Статус дисципліни обов'язкова
Мова викладання, навчання та оцінювання українська

Розробники:
к.е.н., доцент
к.е.н., доцент

Завідувач кафедри
менеджменту, логістики та
інновацій

Гарант програми

Катерина МЕЛЬНИКОВА

Тетяна СІГАСВА

Олена ЯСТРЕМСЬКА

Тетяна КОЛОДІЗЄВА

Харків
2023

ВСТУП

Сучасний ринок потребує постійного пошуку найбільш ефективних технологій організації і управління діяльністю підприємства, тому набуває значимості визначення сутності й змісту логістики в міжнародному аспекті, що виходить із системних уявлень нового рівню її розвитку як самостійної навчальної дисципліни, уможливлення залучення у її сферу комплексу знань щодо сутності системного підходу до вирішення проблем ефективного управління потоковими процесами, набуття відповідних навичок із встановлення і підтримки умов сумісності завдань логістики із загальними завданнями менеджменту підприємства.

Структура дисципліни побудована таким чином, щоб сформувати цілісне уявлення про форми, засоби і методи здійснення зовнішньоторговельних закупівель, що здійснюються у міжнародній практиці українськими і зарубіжними; вивчити специфічні особливості експортного товароруку; отримати розширенні знання практичної спрямованості про транспортне забезпечення зовнішньоекономічних операцій, особливості заповнення товаросупровідної документації; придбати знання щодо специфічних особливостей митної логістики, впливу митного регулювання зовнішньоекономічної діяльності на ефективність зовнішньоторговельних операцій.

Мета та завдання навчальної дисципліни: формування знань і навичок у галузі логістичного управління, методів, засобів формування логістичних систем, транспортного забезпечення міжнародного бізнесу та тенденцій його розвитку.

Об'єктом навчальної дисципліни є логістичні процеси та логістичні системи в міжнародних економічних відносинах.

Предметом навчальної дисципліни є загальні принципи і закономірності формування систем та методи системного аналізу, що застосовуються при розв'язанні складних проблем економічного характеру, віднесених до міжнародної логістичної діяльності підприємства та зовнішнього середовища.

Результати навчання та компетентності, які формує навчальна дисципліна визначено в табл. 1.

Таблиця 1

Результати навчання та компетентності, які формує навчальна дисципліна

Результати навчання	Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач вищої освіти
PH 14	СК 13
PH 22	ЗК5, ЗК14, СК20

де, СК13. Розуміти принципи і норми права та використовувати їх у професійній діяльності.
СК20. Здатність ефективно аналізувати та інтегрувати логістичну концепцію у міжнародну діяльність, аналізувати концептуальні основи та визначати основні категорії міжнародної логістики, застосовувати оптимізаційний фактор при поставці товарів у міжнародному сполученні
Здатність до вибору оптимального виду транспорту у міжнародному сполученні, до прийняття ефективних рішень в процесі здійснення міжнародної логістичної діяльності.
ЗК5. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
ЗК14. Здатність працювати у міжнародному контексті.
РН14. Ідентифікувати причини стресу, адаптувати себе та членів команди до стресової ситуації, знаходити засоби до її нейтралізації.
РН22. Здатність застосовувати оптимізаційний фактор при поставці товарів у міжнародному сполученні, обирати оптимальний вид транспорту у міжнародному сполученні. Проводити аналіз міжнародних договорів, аналізувати ризики в міжнародній логістиці.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Роль логістики в умовах глобалізованого бізнесу

Тема 1. Сутність та фактори розвитку міжнародної логістики

1.1. Основні теоретичні аспекти міжнародної логістики.

Логістика в структурах управління підприємством. Основні цілі і завдання логістичного управління виробництвом. Семантичний аналіз основних понять: логістика, міжнародна логістика, міжнародний ланцюг поставок. Основні методи вирішення завдань у міжнародній логістиці.

1.2. Глобалізація світового господарства як один із факторів виникнення міжнародної логістики

Глобалізація бізнесу як фактор підвищення конкурентоздатності. Фактори, що визначають глобалізацію бізнесу. Рушійні сили глобалізації в логістиці. Особливості глобальної конкуренції. Бар'єри у глобальному логістичному менеджменті. Фактори, що зумовлюють процес глобалізації у сучасних умовах.

1.3. Проблеми міжнародної логістики

Конкуренція у міжнародній логістиці, її характерні особливості. Фактори впливу при імплементації міжнародної логістики у діяльність підприємств. Причини виникнення проблемних ситуацій у міжнародній логістиці.

1.4 Стратегічний аспект розвитку міжнародної логістики.

Використання спеціалізованих організацій в якості підвищення ефективності міжнародної логістики. Централізація запасів. Моделювання досвіду найбільш успішно працюючих організацій. Концепція «підприємство без громадянства». Основні бар'єри у розвитку міжнародної логістики. Причини трансформації міжнародної логістичної системи.

Тема 2. Організаційні аспекти міжнародної логістики

2.1. Основні тенденції розвитку міжнародної логістики

Загальні тенденції розвитку міжнародної логістики. Характеристика сучасного світового господарства. Основні види інтеграційних об'єднань: зона вільної торгівлі, митний союз, єдиний ринок, економічний союз. Етапи інтеграційного процесу. Рівень розвитку інтеграційних об'єднань у світі.

2.2. Організація та методи прийняття рішень в міжнародній логістиці

Відкрита логістична система. Принципи формування відкритої логістичної системи. Оптимальність прийняття локальних логістичних рішень. Віртуальна корпорація. Основні методи аналізу бізнес-процесів: бенчмаркінг; реінжиніринг бізнес-процесів; аналіз ланцюжка формування цінностей. Аналіз системи збалансованих показників.

2.3. Формування організаційних структур управління міжнародної логістикою

Експорт товарів і послуг (прямий і непрямий). Продаж ліцензій. Міжнародні договори франчайзингу. Зарубіжні торгові філії. Створення монтажних або виробничих підприємств за кордоном. Прямі інвестиції. Передумови вибору методу управління міжнародної логістикою. Вигоди інтернаціоналізації управління. Фактори розвитку методів управління міжнародним логістичним ланцюгом.

2.4. Види логістичних посередників у міжнародній логістиці

Доцільність застосування аутсорсингу на підприємстві. Автономна логістика. Традиційна логістика. Логістика для третіх осіб. Інтегрована логістика. Інтернет- логістика.

2.5. Інформаційне забезпечення міжнародної логістики.

Роль інформаційних технологій в міжнародній логістиці. Технології глобальної синхронізації даних. Технології радіочастотної ідентифікації в логістичних системах. Електронна комерція в міжнародній логістиці. Геоінформаційні системи і системи глобального позиціонування в міжнародній логістиці.

Тема 3. Міжнародні логістичні ланцюги поставок

3.1. Ланцюг поставок як система формування цінності

Семантичний аналіз поняття «ланцюг поставок». Управління ланцюгом поставок. Система формування цінності. Умови успішного створення інтегрованих систем формування цінності. Особливості формування міжнародних ланцюгів поставок.

3.2. Підходи до аналізу існуючого ланцюга поставок

Аналіз ключових бізнес-процесів на підприємстві. Типові бізнес-процеси. Етапи документування процесу. S-модель ланцюгів поставок, основні

потоки. Рівні деталізації SCOR-моделі.

3.3. Формування структури міжнародної ланцюга поставок

Головні просторові фактори впливу на формування міжнародного логістичного ланцюга поставок. Рівні виробничих процесів у міжнародному ланцюзі поставок. Причини виникнення перекосів планування у міжнародному ланцюзі поставок.

3.4. Організація взаємовідносин та оптимізація потоків у ланцюзі постачань

Правила формування довіри у партнерстві. Основні елементи довіри, підходи до їх формування, а також емпіричні правила при управлінні ланцюгами поставок. Типи уразливості партнерів: несприятливий вибір, моральна шкода, асиметрія інвестиції. Проблеми, пов'язані з управлінням відносинами в ланцюгах поставок.

Тема 4. Інфраструктура міжнародної логістики

4.1. Поняття інфраструктури. Компоненти інфраструктури міжнародної логістики.

Семантичний аналіз поняття «інфраструктура». Склад інфраструктури міжнародної логістики. Принципи формування інфраструктури міжнародної логістики. Компоненти ефективності інфраструктури міжнародної логістики.

4.2. Міжнародна транспортна інфраструктура.

Поняття транспортної системи. Уніфікація міжнародної транспортної системи. Бі-, мульті- і інтермодальні перевезення.

4.3. Світова транспортна система.

Міжнародна інфраструктура автомобільного транспорту. Міжнародна інфраструктура морського транспорту. Інфраструктура водного міжконтинентального транспорту. Міжнародна інфраструктура авіаційного (повітряного) транспорту. Міжнародна інфраструктура трубопровідного транспорту. Міжнародні документи координації міжнародної транспортної системи. Головні комунікаційні магістралі світу.

4.4. Вузлова інфраструктура міжнародної логістики.

Поняття логістичного центру. Схема класичного логістичного центру. Класифікація логістичних центрів. Регіональний логістичний центр. Проблеми розвитку логістичних центрів у міжнародному масштабі. Основні категорії користувачів логістичних центрів.

Змістовий модуль 2. Організаційно-правові засади функціонування міжнародної логістики

Тема 5. Правове забезпечення міжнародної логістичної діяльності

5.1. Правове регулювання міжнародної торгівлі.

Заходи стандартизації експортних та імпорتنих операцій. Організації, регламентуючі діяльність в області міжнародного приватного права. Основні конвенції, що стосуються міжнародної торгівлі. Правове регулювання міжнародної торгівлі. Договори міжнародної купівлі-продажу.

5.2. Правове регулювання міжнародних перевезень.

Концептуальні засади правового регулювання перевезень у міжнародному сполученні. Джерела правового регулювання міжнародних перевезень. Норми внутрішнього законодавства регулювання перевезень. Міжнародні правові акти, що регламентують міжнародні перевезення. Договір міжнародного перевезення вантажів.

5.3. Проблеми правового регулювання міжнародної логістичної діяльності.

Інтелектуалізація ринку логістичних послуг у міжнародному масштабі. Узгодженість державного регулювання логістичних послуг в різних країнах. Транспортна стратегія України.

Тема 6. Митне забезпечення міжнародної логістичної діяльності

6.1. Система опису та кодування товару в міжнародній логістичній діяльності.

Поняття митного податку. Умови сплати митного податку в Україні. Гармонізована система опису та кодування товарів. Національна комбінована номенклатура.

6.2. Критерії визначення походження товару в міжнародній логістичній діяльності.

Загальна система превенцій. Критерії визначення походження товарів. «Внутрішні» та «іноземні» товари. Методи визначення походження товарів, їх переваги та недоліки.

6.3. Види і характеристики митних процедур і режимів.

Види митних процедур в Україні. Поняття митного режиму. Імпорт. Експорт. Транзит. Тимчасове ввезення (вивезення). Митний склад. Реімпорт. Реекспорт. Спеціальні митної зони. Магазин безмитної торгівлі. Переробка на митній території України. Переробка за межами митної території України. Знищення або руйнування. Відмова на користь держави.

6.4. Визначення митної вартості товару.

Поняття митної вартості. Система визначення митної вартості. Документи, що регламентують визначення митної вартості. Основний порядок визначення митної вартості. Методи визначення митної вартості.

Тема 7. Ризики в міжнародній логістиці

7.1. Проблема ризиків в міжнародній логістичній діяльності

Поняття ризику в міжнародній логістиці. Головні причини виникнення

ризиків. Ризик-менеджмент. Етапи виявлення ризиків. Ідентифікація та аналіз ризиків в міжнародній логістиці.

7.2. Основні види ризиків у міжнародній логістичній діяльності

Структура ризиків в міжнародній логістиці. Дії щодо мінімізації ризиків. Класифікація ризиків в міжнародній логістиці.

7.3. Управління ризиками в міжнародних ланцюгах поставок

Основні підходи до управління ризиками в міжнародній логістиці. Методи ухилення від ризику. Методи локалізації ризику. Методи дисипації (розподілу) ризику. Методи локалізації ризику.

Перелік практичних та лабораторних занять / завдань за навчальною дисципліною наведено в табл. 2

Таблиця 2

Перелік практичних та лабораторних занять / завдань

Назва теми та / або завдання	Зміст
Тема 2. Практична робота 1.	Оптимізація схеми доставки товарів з закордону
Тема 3. Лабораторна робота 1.	Вибір та обґрунтування маршрутів доставки
Тема 4. Практична робота 2.	Оптимізація перевезень за допомогою ЕММ
Тема 4. Практична робота 3.	Ознайомлення з документацією та особливостями митних процедур в міжнародних поставках
Тема 5. Лабораторна робота 2.	Експортно-імпортні операції та їх особливості
Тема 6. Лабораторна робота 3.	Визначення вартості товару та особливостей доставки при різних умовах Інкотермс 2020
Тема 7. Практична робота 4.	Розрахунки ризиків у міжнародній логістиці

Перелік самостійної роботи за навчальною дисципліною наведено в табл. 3.

Таблиця 3

Перелік самостійної роботи

Назва теми та / або завдання	Зміст
Тема 1 - 7	Вивчення лекційного матеріалу, законодавчих та нормативно-правових актів
Тема 1 – 7	Підготовка до практичних та лабораторних занять, вирішення завдань
Тема 1 – 7	Підготовка до контрольних робіт

Кількість годин лекційних, практичних (семінарських) та лабораторні заняття та годин самостійної роботи наведено в робочому плані (технологічній карті) з навчальної дисципліни.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

У процесі викладання навчальної дисципліни для набуття визначених результатів навчання, активізації освітнього процесу передбачено застосування таких методів навчання, як:

Словесні: лекція (Тема 1 – 7), проблемна лекція (Тема 5).

Наочні (демонстрація (Тема 1-7)).

Практичні (Практичні та лабораторні (Тема 2 – 7) ,

ФОРМИ ТА МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ

Університет використовує 100 бальну накопичувальну систему оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти.

Поточний контроль здійснюється під час проведення лекційних, практичних, лабораторних та семінарських занять і має на меті перевірку рівня підготовленості здобувача вищої освіти до виконання конкретної роботи і оцінюється сумою набраних балів:

для дисциплін з формою семестрового контролю залік: максимальна сума – 100 балів; мінімальна сума – 60 балів.

Підсумковий контроль включає семестровий контроль та атестацію здобувача вищої освіти.

Семестровий контроль проводиться у формі диференційованого заліку.

Підсумкова оцінка за навчальною дисципліною визначається:

– для дисциплін з формою семестрового контролю залік – сумуванням всіх балів, отриманих під час поточного контролю.

Під час викладання навчальної дисципліни використовуються наступні контрольні заходи:

Поточний контроль: тестові опитування за темами лекцій (40 балів), компетентнісно-орієнтовані завдання (60 балів),

Семестровий контроль: Залік.

Більш детальну інформацію щодо системи оцінювання наведено в робочому плані (технологічній карті) з навчальної дисципліни.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Логістика : навч. посіб. / Л. С. Безугла, Н. І. Юрченко, Т. В. Ільченко, І. М. Пальчик, Д. В. Воловик ДДАЕУ. – Дніпро : Пороги, 2021. – 252с.
2. Марченко В.М. Логістика: Підручник/ В.М. Марченко, В.В. Шутюк. К.: Видавничий дім «Артек», 2018. 312 с.
3. Міжнародна логістика : навч. посіб. /О.М. Ястремська, В. О. Письмак. – Х.: ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2020. – 172 с.
4. Логістика : навч. посіб. для студентів галузі знань 0306 «Менеджмент і адміністрування» всіх форм навчання / К. В. Мельникова, Т. О. Колодізева, О. В. Авраменко та ін. / під заг. ред. О. М. Ястремської. — Х. : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2015. — 307 с. Режим доступу: <http://www.repository.hneu.edu.ua/jspui/handle/123456789/12240>
5. Світове господарство і міжнародні економічні відносини [Електронний ресурс] : навчальний посібник у схемах і таблицях / С. В. Бестужева, В. О. Козуб, Н. В. Проскурніна та ін. – Електрон. текстові дан. (17,2 МБ). – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2021. – 248 с. Режим доступу: <http://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/27473>

Додаткова

6. Кононенко А. В., Романенков Ю. О., Гатило В. П. Логістика : навч. посіб. до виконання практич. робіт. Харків: Нац. аерокосм. ун-т ім. М. Є. Жуковського «Харків. авіац. ін-т», 2019. 56 с.
7. Кучмєєв О. О. Особливості управління матеріальними потоками в логістичних системах торговельних підприємств. Причорноморські економічні студії. 2018. Вип. 30-1. С. 99-103.
8. Логістика : навчальний посібник / О.В. Безсмертна, О. О. Мороз, Т. М. Білоконь, І. В. Шварц. Вінниця : ВНТУ, 2018. 161 с.
9. Малюта Л. Я., Шерстюк Р. П. Курс лекцій з дисципліни «Логістика». Тернопіль : Тернопільський національний технічний університет ім. Івана Пулюя, 2017. 139 с.
10. Мельникова К. В. Ефективність діяльності логістичних систем / К. В. Мельникова // Науковий журнал «Бізнес Інформ». – 2021. – № 12. Режим доступу: <http://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/27189>
11. Мельникова К. В. Проектування логістичних систем з міжнародними аутсорсинговими компаніями в комерційній логістиці Режим доступу: Науковий журнал «Бізнес Інформ», №10. – 2023. С.334-340 Режим доступу: https://www.business-inform.net/export_pdf/business-inform-2023-10_0-pages-334_340.pdf

12. Мельникова К. В. Міжнародні комерційні логістичні системи в глобальних ланцюгах постачань Науковий журнал «Бізнес Інформ», №11. – 2023. С.286-291 Режим доступу: https://www.business-inform.net/export_pdf/business-inform-2023-11_0-pages-286_291.pdf

Інформаційні ресурси

13. «Актуальні проблеми економіки і управління»: збірник наукових праць [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://kpi.ua/web_prob1-economy

14. Офіційний сайт Міжнародної ради з логістики.[Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.sole.org> – SOLE.

15. Офіційний сайт Європейської логістичної асоціації. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.elalog.org> – ELA

16. Journal of international logistics and trade – [Electronic resource]. Access mode: <https://www.emeraldgroupublishing.com/journal/jilt>